

SABAK

Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme Olęütleri

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ VE TANIMLAR

GENEL ÖLÇÜTLER

Ölçüt 1. Eğitim Programı

Ölçüt 2. Program Çıktıları

Ölçüt 3. Öğrenciler

Ölçüt 4. Öğretim Elemanları

Ölçüt 5. Altyapı

Ölçüt 6. Yönetim Yapısı

Ölçüt 7. Kurum Desteği ve Maddi Kaynaklar

Ölçüt 8. Sürekli Yenileme ve Gelişim

Ölçüt 9. Disipline Özgü Ölçütler

GİRİŞ VE TANIMLAR

Bu ölçütler, dinamik ve rekabetçi bir ortamda paydaşların beklentilerini karşılamak üzere, orta öğretime dayalı en az 8 yarıyıl ya da eşdeğerinden (240 AKTS kredisi) oluşan lisans düzeyindeki sağlık bilimleri eğitim programlarının kalite güvencesini sağlamayı ve bu programların sürekli iyileştirilmesini desteklemeyi amaçlamaktadır. Lisans düzeyindeki bir sağlık bilimleri eğitim programının değerlendirilmesi için başvuruda bulunan yükseköğretim kurumu, söz konusu programın bu belgede yer alan ölçütleri yerine getirdiğini kanıtlamakla yükümlüdür.

Tanımlar

Her ne kadar kurumlar kendi farklı terminolojilerini kullanabilirlerse de, SABAK ölçütlerini kullanarak yapılan değerlendirmelerde aşağıdaki temel tanımların tutarlı olarak kullanılması gerekmektedir:

i. Program Eğitim Amaçları: Programın mezunlarının erişmeleri istenen kariyer hedeflerini ve mesleki beklentilerini tanımlayan genel ifadeler.

ii. Program Çıktıları: Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve davranışları tanımlayan ifadeler.

iii. Ölçme: Program eğitim amaçları ve program çıktılarına erişim düzeylerini saptamak üzere çeşitli yöntemler kullanılarak yürütülen veri ve kanıt tanımlama, toplama ve düzenleme süreci.

iv. Değerlendirme: Ölçmeler sonucu elde edilen verilerin ve kanıtların çeşitli yöntemler kullanılarak yorumlanması süreci. Değerlendirme süreci, program eğitim amaçlarına ve program çıktılarına erişim düzeylerini vermeli ve programı iyileştirmek üzere alınacak kararlar ve yürütülecek eylemlerde kullanılmalıdır.

v. Kredi: Bir kredi, yarıyıl boyunca her hafta düzenli olarak verilen bir saatlik (50 dakika) teorik dersin ya da yapılan iki veya üç saatlik uygulama/pratik, laboratuvar veya klinik çalışmalarının eğitim yüküne eşdeğerdir.

vi. AKTS Kredisi: Avrupa Kredi Transfer Sistemi' nde tanımlanan kredi.

GENEL ÖLÇÜTLER

ÖLÇÜT 1. EĞİTİM PROGRAMI

1.1. Program mezunlarının çışmeleri beklenen kariyer hedefleri ve programın eğitim amaçları belirlenmelidir. Bu amaçlar;

1.1.1 Kurumun, fakültenin ve bölümün öz görevleriyle uyumlu olmalıdır.

1.1.2 Programın iç ve dış paydaşlarının gereksinimleri dikkate alınarak, katılımları ile belirlenmelidir.

1.1.3 Tüm paydaşlar tarafından kolayca erişilebilecek şekilde yayımlanmış olmalıdır.

1.1.4 Programın iç ve dış paydaşlarının gereksinimleri doğrultusunda uygun aralıklarla güncellenmelidir.

1.2 Eğitim amaçlarına ulaşıldığını belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme süreci kurulmuş ve işletiliyor olmalıdır. Bu süreç yardımıyla program eğitim amaçlarına ulaşıldığı kanıtlanmalıdır.

1.3. Programlar, yasal süreçleri tamamlamak koşuluyla, belirlediği temel amaçlar doğrultusunda kendi eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamak konusunda özerktir.

1.4. Eğitim programlarında dikey ve yatay entegrasyon sağlanmalıdır.

1.5 Her programın, program eğitim amaçlarını ve program çıktılarını destekleyen bir öğretim planı olmalıdır. Öğretim planı bu ölçütte verilen ortak bileşenlerin yanı Disiplinc Özgü Ölçütlerdeki bileşenleri de içermeli ve Ulusal Çekirdek Eğitim Programı ile uyumlu olmalıdır.

1.6. Öğretim planının uygulanmasında kullanılacak eğitim yöntemleri, istenen bilgi, beceri ve davranışların öğrencilere kazandırılmasını garanti edebilmelidir.

1.7. Öğretim planının öngördüğü biçimde uygulanmasını güvence altına alacak ve sürekli gelişimini sağlayacak bir yönetim sistemi bulunmalıdır.

1.8. Öğrencileri, önceki derslerde edindikleri bilgi ve becerileri kullanacakları, ilgili alan yeterliliklerini ve gerçekçi koşulları/kısıtlılıkları (ekonomi, çevre sorunları,

sürdürülebilirlik, üretilebilirlik, etik, sağlık, güvenlik, sosyal ve politik sorunlar gibi) içerecek bilgi ve deneyimle çalıştığı alanda uygulamaya hazır hale getirmelidir.

1.9. Öğretim planı aşağıdaki bileşenleri içermelidir;

1.9.1. İlgili bilim alanına uygun temel öğretim

1.9.2. İlgili bilim alanına uygun eğitim

1.9.3. Program amaçları doğrultusunda programın içeriğini bütünleyen en az % 25 oranında seçmeli ders

1.10. Dört yıllık lisans programlarının mezuniyet kredileri;

1.10.1. AKTS kredisi temel alındığında en az 240 AKTS' den oluşmalıdır.

1.10.2. Ulusal Kredi sistemi temel alındığında en az 120 krediden oluşmalıdır.

ÖLÇÜT 2. PROGRAM ÇIKTILARI

2.1. Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve davranışları tanımlayan program çıktıları, programın eğitim amaçlarına ulaşabilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranış bileşenlerinin tümünü kapsamalı ve Tablo 1'de sıralanan SABAK çıktılarını içerecek biçimde tanımlanmalıdır. Programlar, eğitim amaçlarıyla tutarlı olmak koşuluyla, kendilerine özgü ek çıktılar tanımlayabilirler.

2.2. Program çıktılarının gerçekleştirilme düzeyi belli aralıklarla (ör. dönemsel) belirlenmeli ve belgelenmelidir. Bunun için bir ölçme ve değerlendirme süreci oluşturulmuş ve uygulanıyor olmalıdır.

2.3. Program çıktıları ilgili alana ilişkin tüm yetkinlikleri kapsamalıdır. Yetkinlikler tanımlanırken Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi'nde tanımlanan yetkinlikler göz önünde bulundurulmalıdır.

2.4. Programlar, program çıktılarını sağladıklarını kanıtlamak için izleme yöntemleri geliştirmiş olmalıdırlar.

Tablo 1 SABAK Çıktıları

I	Kendi disiplinleri ile ilgili yeterli bilgi birikimi ile kuramsal ve uygulamalı bilgilerini kendi alanlarında kullanabilme becerisi
II	Alanlarındaki problemleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözme becerisi; bu amaçla uygun analiz ve müdahale yaklaşımlarını seçme ve uygulama becerisi
III	Bir süreci, olayı, olguyu, donanımı veya ürünü anlama, yorumlama, ilgili sorunları çağdaş yöntemlerle çözme becerisi
IV	Bireysel olarak ve takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi
V	Eğitim programlarında en az iki adet alan dışı ders almış olması
VI	Alan uygulamaları için gerekli olan çağdaş araçları seçme, kullanma, geliştirme ve bilişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanma becerisi
VII	Türkçe sözlü ve yazılı etkin iletişim kurma becerisi, en az bir yabancı dil bilgisi
VIII	Yaşam boyu öğrenme bilinci, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojideki gelişmeleri izleme ve kendini sürekli yenileme becerisi
IX	Alanlarına göre tasarlama, deney yapma, alan çalışması, veri toplama, sonuçları analiz etme, arşivleme, metin çözme ve/veya yorumlama becerisi
X	Alan uygulamalarının evrensel ve toplumsal boyutlardaki etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık
XI	Mesleki etik ve sorumluluk bilinci

ÖLÇÜT 3. ÖĞRENCİLER

3.1 Programa kabul edilen öğrenciler, programın kazandırmayı hedeflediği çıktıları (bilgi, beceri ve davranışları) öngörülen sürede edinebilecek altyapıya sahip olmalıdırlar. Öğrencilerin kabulünde göz önüne alınan göstergeler izlenmeli ve bunların yıllara göre gelişimi değerlendirilmelidir.

3.2 Yatay ve dikey geçişle ğrenci kabul, çift ana dal, yan dal ve ğrenci değişimi uygulamaları ile başka kurumlarda ve/veya programlarda alınmış dersler ve kazanılmış kredilerin değerlendirilmesinde uygulanan ölçütler ayrıntılı olarak tanımlanmış ve uygulanıyor olmalıdır.

3.3 Diğer yükseköğretim kurumları ile yapılacak ulusal/uluslararası anlaşmalar ve kurulacak ortaklıklar ile ğrenci hareketliliği sağlanmalı ve teşvik edilmelidir.

3.4 Öğrencileri ders ve kariyer planlaması konularında yönlendirecek danışmanlık hizmeti verilmelidir. Danışmanlık hizmetlerinde engelli öğrencilerin gereksinimleri de saptanmalı ve giderilmelidir.

3.5 Öğrencilerin program kapsamındaki tüm dersler ve diğer etkinliklerdeki başarıları şeffaf, adil ve tutarlı yöntemlerle ölçülmeli ve değerlendirilmelidir.

3.6 Öğrencilerin mezuniyetine karar verebilmek için programın gerektirdiği tüm koşulların (AKTS, sınavlar, projeler vb) yerine getirildiğini belirleyecek güvenilir yöntemler geliştirilmiş ve uygulanıyor olmalıdır.

3.7. Eğitim-ğretim ile ilgili tüm süreçlerde eğitimin önemli bir paydaşı olarak ğrenci temsiliyeti mutlak surette önemlidir. Bu sebeple eğitim-ğretim ile ilgili süreçlerde öğrencilerin yer alması için ğrenci temsilciliği tanıtılmalı ve katılım özendirilmelidir.

3.8. Öğrencilere sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif olanaklar sağlanmalıdır. Öğrencilerin bunlardan yararlanması teşvik edilmeli, yararlanma biçimi ve oranı izlenmelidir.

3.9. Öğrenci memnuniyetinin değerlendirilmesi yapılmalı, bu çıktılar çeşitli yönetim aşamalarında değerlendirilmeli ve değerlendirme sonuçlarının ilgili birim ve bireylere geri dönüşümü sağlanmalıdır.

ÖLÇÜT 4. ÖĞRETİM ELEMANLARI

4.1. Öğretim kadrosu, eğitim programı ile ilgili alanda yeterli akademik düzeye sahip ve programın tüm alanlarını kapsayacak sayıda olmalıdır.

Öğretim kadrosu, programın etkin bir şekilde sürdürülmesini, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini sağlamalıdır.

Öğretim kadrosu, ilgili sektör, mesleki kuruluşlar ve işverenlerle iletişimi sürdürebilecek nitelikte olmalıdır.

4.2. Öğretim elemanları, eğitim programlarının yürütülmesinin yanı sıra, bilimsel araştırma yapma, öğretim elemanı-öğrenci iletişimi, öğrenci danışmanlığı, üniversiteye hizmet ve mesleki gelişim hizmetlerinin yerine getirilmesi gibi konularda etkin olmalıdır.

4.3. Öğretim elemanlarının genel anlamda yeterlilikleri, eğitimleri, konuların çeşitliliği, alan deneyimleri, öğretme becerileri ve deneyimleri, iletişim becerileri, daha etkin programlar geliştirme yönündeki açılımları, alanlarındaki bilgi düzeyleri, araştırma deneyimleri varsa mesleki kuruluşlara üyelikleri gibi hususlarda değerlendirilir.

4.4. Öğretim elemanı seçimi, atama ve akademik yükseltmelerde akademik liyakat göz önüne alınmalı ve kriterler kullanılmalıdır.

4.5. Kadro gelişimine yönelik gerçekçi bir stratejik planlama yapılmalıdır. Eğitim, araştırma ve hizmet sunumunun kalitesini geliştirecek olan stratejilerini oluşturmalı, bu stratejileri ölçülebilir hedeflere dönüştürmeli ve performans göstergelerini belirleyerek onları sürekli izlemelidir.

4.6. Öğretim elemanlarının eğitsel performanslarını izlemeli, değerlendirilmeli ve ödüllendirmelidir.

Akademik kadrolarının eğitici niteliklerini iyileştirmeye yönelik eğitimcilerin eğitimi programları olmalıdır. Eğitimcilerin eğitimi programlarına ve diğer mesleki gelişim faaliyetlerine katılım özendirilmeli, finansal ve idari destek sağlanmalıdır. Eğitimcilerin eğitimi programlarının etki ve etkinliği değerlendirilmelidir.

4.7 Öğretim hizmetlerine destek olarak dışarıdan alınacak bireylerde gerekli yeterlilik şartı aranmalıdır.

ÖLÇÜT 5. ALTYAPI

5.1. Sınıflar, laboratuvarlar, klinik alanlar ve diğer gerekli ekipman/donanımlar, eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli olmalıdır.

5.2. Öğrencilerin ders veya alan dışı etkinlikler yapmalarına olanak veren, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılayan, alanındaki faaliyetlere ortam yaratarak mesleki gelişimlerini destekleyen ve öğrenci-öğretim elemanı iletişimini canlı tutan ve arttırmayı sağlayan uygun altyapı mevcut olmalıdır.

5.3. Programlar öğrencilerine ilgili alanın profesyonelleri tarafından kullanılan mesleki ekipman/donanımları kullanmayı öğrenecekleri olanakları sağlamalıdır. Bilgisayar ve bilişim altyapıları, programın eğitim amaçlarını destekleyecek doğrultuda tasarlanmalı, öğrenci ve öğretim elemanlarının bilimsel ve eğitsel çalışmaları için yeterli düzeyde olmalıdır.

5.4. Öğrencilere sunulan kütüphane olanakları eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli düzeyde olmalıdır.

5.5. Öğrencilerin öğrenim ve yaşam ortamlarında gerekli güvenlik önlemleri alınmış olmalıdır.

5.6. Engelli bireyler için altyapı düzenlemesi yapılmış olmalıdır.

ÖLÇÜT 6. YÖNETİM YAPISI

6.1 Kuruluş ve yönetim yapısı, bu yapının ana kuruluş içindeki yeri, eğitim faaliyetleri ve destek hizmetleri arasındaki ilişkiler tanımlanmış olmalıdır.

6.2 Eğitim sonuçlarının değerlendirilebilmesi için gereken tüm strateji, program ve yöntemler belgelendirilmelidir. Yönetim sisteminin ait bu belgeler ilgili bireylere iletilmiş, anlaşılır, ulaşılabilir ve uygulanabilir olmalıdır.

6.3. Programa özgü stratejik amaç ve hedefler belirlenmiş olmalıdır. Belirlenen amaç ve hedeflere ulaşabilmek için yol haritaları oluşturulmuş ve başarı/performans ölçütleri ile izleniyor olmalıdır. Belgeler ile görünür hale getirilmelidir.

6.4 Arşivler, çağdaş kayıt teknikleri kullanılarak tutulmalıdır.

6.5 Yönetim, iç işleyişi denetleyecek, sorgulayacak ve düzeltebilecek yöntemleri kurmuş olmalıdır.

ÖLÇÜT 7. KURUM DESTEĞİ VE MADDİ KAYNAKLAR

7.1 Üniversitenin idari desteği, yapıcı liderliği, parasal kaynaklar ve bunların dağıtımında izlenen strateji, programın eğitim amaçlarına ulaşılmasını ve sürdürülebilmesini sağlayacak düzeyde olmalıdır

7.2 Kaynaklar, öğretim kadrosunun niteliklerini geliştirecek, destekleyecek yeterliliğe sahip olmalıdır. Mevcut nitelikli öğretim kadrosunu bünyesinde tutacak, tercih edilme oranını artıracak ve talep oluşturacak, akademik gelişiminin sürdürülmesini sağlayacak yeterlilikte olmalıdır.

7.3 Program için gereken altyapıyı temin etmeye, bakımını yapmaya ve işletmeye yetecek maddi kaynak sağlanmalıdır.

7.4 Program gereksinimlerini karşılayacak destek personeli ve kurumsal hizmetler sağlanmalıdır. Teknik ve idari kadrolar, program çıktılarını sağlamaya destek verecek sayı ve nitelikte olmalıdır.

ÖLÇÜT 8. SÜREKLİ YENİLEME VE GELİŞİM

Kurulan ölçme ve değerlendirme sistemlerinden elde edilen sonuçların programın sürekli iyileştirilmesine yönelik olarak kullanıldığına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır. Bu iyileştirme çalışmaları, başta eğitim amaçları, eğitim-öğretim yaklaşımları ile ilgili alanlar olmak üzere, programın tüm gelişmeye açık alanları ile ilgili, sistematik bir biçimde toplanmış, somut verilere dayalı olmalıdır.

ÖLÇÜT 9. DİSİPLİNE ÖZGÜ ÖLÇÜTLER

Disipline özgü ölçütler, öngörülen sağlık bilimleri alanındaki eğitim planına yönelik ek ölçütleri tanımlamaktadır.

Her disiplinin kendine özgü ölçütleri olmalı ve bu ölçütleri sağlamalıdır.

Bu ölçütler ilgili disiplinin çekirdek eğitim programı ile uyumlu olmalıdır.